

УДК 656.073:340

Васильєва Л.О.¹, Острогляд О.О.², Григоренко К.К.³

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² доц. НУ «Запорізька політехніка»

³ старш. гр. Т-323м НУ «Запорізька політехніка»

РЕФОРМУВАННЯ МИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ – ШЛЯХ ДО ЄС

Країни Євросоюзу мають спільну митну систему, яка функціонує за єдиним митним Кодексом, що сприяє уніфікації та спрощенню процедур переміщення експортно-імпортних товарів. Між країнами ЄС немає кордонів для переміщення європейських товарів на відміну від товарів, які експортуються за межі ЄС або імпортуються. Україна на шляху до вступу в ЄС потребує проведення реформ в різних державних органах управління.

Митна система України також знаходиться в стадії реформування, яке неможливо провести водночас. Адже необхідно не тільки прийняти певні законодавчі і нормативні документи, а треба щоб закладені в них положення виконувались.

Після початку повномасштабної війни реформування митної системи не призупинилось, а навпаки, після отримання Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу, спостерігаємо інтенсифікацію цих процесів.

В червні 2022 року було ратифіковано угоду про так званий «транспортний безвіз», що дозволило підвищити загальні обсяги перевезень вантажів автотранспортом. З 01.01.2023 р. почав діяти новий «Митний тариф», в якому товарну номенклатуру України приведено у відповідність до вимог сьомої редакції Гармонізованої системи опису та кодування товарів, якою користуються в ЄС. Це дозволило прискорити та спростити міне оформлення товарів.

В рамках програми з євроінтеграції з 1 жовтня 2022 року в Україні набрали чинність одразу дві Конвенції «Про процедуру спільного транзиту» та «Про спрощення формальностей у торгівлі товарами». Таким чином, Україна стала членом «митного безвізу» – електронної транзитної системи NCTS (New Computerized Transit System) для обміну інформацією між державами-учасниками в реальному часі. Приєднання до Конвенції є однією з обов’язкових умов для членства і ЄС. Конвенцією передбачено декілька транзитних спрощень: застосування загальної гарантії з можливістю суттєвого зменшення суми гарантії; використання пломб спеціального типу та можливість відправлення експортних або отримання імпорتنих товарів без участі митних органів для Авторизованих економічних операторів.

Участь в Конвенції передбачає централізоване користування ІТ-системами в країнах-учасниках (приклад: система для Авторизованих економічних операторів Customs Decision System).

Україна, як виняток, приєдналась до Конвенції із NCTS Фаза 4, переконавши європейських партнерів про технічну і практичну можливість це забезпечити. Адже застосування NCTS Україною розпочалося ще у 2020 році і пройшло три етапи: пілотний проект, національне застосування та міжнародне застосування вже з 01.10.2022). NCTS – одна з митних ІТ систем, які має запровадити Україна для вступу до ЄС. На рис. 1 показано основні результати функціонування NCTS Фаза 4 в Україні.

Рисунок 1 – Основні результати провадження NCTS Фаза 4 в Україні

ЄС переходить на модель митних даних EUCDM, яка відповідає моделі даних Всесвітньої Митної Організації (WCO Data Model). Україна

також впроваджує нову модель. З 22 квітня 2024 лише 12 країн-учасниць Конвенції, в тому числі і Україна, переходять до застосування оновленої транзитної системи. Всі правила і принципи застосування спільного транзиту та транзитні спрощення є актуальними та чинними. Змінюються деякі аспекти заповнення транзитних декларацій. Нова структура транзитної декларації NCTS Фаза 5 передбачає чотири рівня відомостей (рис. 2).

Рисунок 2 – Нова структура транзитної декларації NCTS Фаза 5

У 2024-2026 роках буде продовжено роботу над модернізацією наявних та відкриттям нових пунктів пропуску з країнами ЄС для впровадження в спільного митного та прикордонного контролю з країнами-сусідами. Спільний контроль мінімізує формальності на кордоні, одночасно здійснюються процедури українською та суміжною стороною під час однієї зупинки (рис. 3).

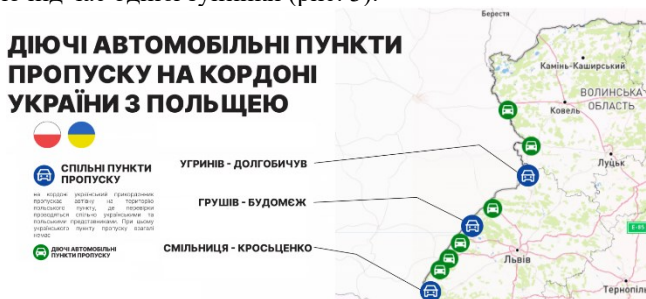

Рисунок 3 – Діючі пункти пропуску на кордоні України і Польщі

Організація спільних пунктів пропуску дає скорочення часу проходження митних та прикордонних процедур при перетині кордону та усунення корупційних ризиків, збільшується їхня пропускна спроможність пунктів пропуску для експорту продукції тощо.

Серед реформ, які вже впроваджено, можна зазначити також впровадження електронної черги на автомобільних пропуску для всіх типів автотранспортних засобів є-черга, яка запрацювала наприкінці 2022 року; відкриття нових пунктів пропуску. В планах – оснащення всіх пунктів пропуску сучасними сканерами та диджиталізація всіх процесів.

Реформування митної служби є одним з найважливіших процесів для вступу України в ЄС. Для цього приймаються нові та вносяться зміни в існуючі закони та угоди, адже це позитивно впливає на торговельні відносини з ЄС та спрощують процедуру митного оформлення. Всі проведені та плановані реформи направлені на покращення ефективності та прозорості в роботі митних органів та сприятимуть подальшому розвитку відносин України з Європейським Союзом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про митний тариф України» від 19 жовтня 2022 р. № 2697-IX. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>
2. Митний Кодекс України. Редакція від 14.01.2024 р. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Конвенція про процедуру спільного транзиту. Приєднання від 30.08.2022. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text
4. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами. Приєднання від 30.08.2022. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_012#Text
5. Державна митна служба України. Спільний транзит (NCTS). URL: <https://customs.gov.ua/rezhim-spilnogo-tranzitu-ncts>